

Csiba Zsolt

A humanista reneszánsz bugyraiban

„Aki megtelik a teremtett világgal, az kirekeszti magából Istent.” (Eckhart mester)

1314. október 13-án IV. Fülöp, a „Márványkirály”, egy gondosan megszervezett hadművelet keretében egyetlen éjszaka alatt mintegy kétezer templomost fogat le, és vádol meg istenkáromlással, szentséggyalázzással, nemi eltévelyedéssel, sátánizmussal. Aki ellenáll, azt a palotaórság tagjai vagy a katalán zsoldosok lemészárolják. Mindezzel karöltve lefoglalja a Rend teljes franciaországi vagyonát. A lovagokat kínzással egymás bevádolására akarják kényszeríteni. A többség erre nem hajlandó, őket máglyára küldik, vízbe fojtják, lefejezik. 1315. március 18-án a párizsi Zsidók szigetén jókora kivégzőhely épül. Jacques de Molay nagymestert és Geoffroy de Charnay-t, Normandia praeceptorát a rözsehalomokban álló oszlopokhoz kötik, fejükre az eretnekek csúfos papírsüvegét nyomják. A fátylaként lobogó Molay földöntúli erőfeszítéssel átkokat szór: *„Gyalázat! Gyalázat...! Ártatlanokat láttok meghalni...! Kelemen pápa...! Guillaume lovag...! Fülöp király! Egy éven belül Isten ítélőszéke elé idézlek benneteket, ahol elnyeritek méltó büntetéseket...!”* Hozzávetőlegesen egy hónappal később V. Kelemen pápa gyomorbántalmak közepette, fél évre rá IV. Fülöp vadászaton leli halálát. A fővádlót, a kathar Guillaume de Nogaret-t leszúrják, – a XIX. századi krónikás, Jean Desnouelles szerint – *„nyelve szörnyen kitépve”*.

Az elposványosodott (vö.: Alexander Dugin: *The Swamp and Fire*, youtube.com), szétmállott Római Birodalmat követő évszázadok vajúdasából kivirágzó – minden ellenkező híresztelés ellenére – jellemzően világos, derűs, színpompás, gyakran időtlen / tértelen létélményű, magasröptű, külső-belső tisztaságra törekvő, egészséges, családias (vö.: Petrás Mária: *Madárnyelven*) középkorban is, mint valamennyi korban, természetesen jelen van a tusakodás a szétziláló-lehúzó (deszakralizáló) és a rendbehozó-felemelő (renormalizáló-reszakralizáló) erők között. Itt talán elég az 1054-es egyházszakadásra utalnunk, aminek okául Dosztojevszkij egyenesen a nyugati szellemiség antikrisztusi fordulatát sejtí, amely vélemény kialakulásához hozzájárulhattak a XI. századi IX. Benedek pápa némely túlzásai vagy bizonyos kereszties hadak viselt dolgai, amelyek például *„nem egyszer megtisz-*

telték hazánkat avval a csürhe-erkölccsel, mely jellemezte őket. Már az 1096-i kereszteshadról, mely Magyarországon átvonult, megírja Berthold barát, hogy számtalan, férfiruhába öltözött nőt hurcoltak magukkal, az egész hosszú úton fajtalanokodva velük.” (Magyary-Kossa Gyula: *Magyar orvosi emlékek*). Azonban ezen időszak szemléleti Középpontjában – hatalmas erőfeszítések révén – még vitathatatlanul az idő / tér kalitkán kívüli, természetfölötti Mozdulatlan Mozgató áll. Ebből árad ki a mulandó, kettős (duális) természetű Mozgás (az élet, az ember, az ész, a szerelem, a győzelem-vereség, a tudomány, a természet...), és ide is tér vissza. Ekkor még hozzávetőlegesen minden harmadik nap egyházi ünnep színpompás felvonulásokkal, misével, a céhek, népek, nemek, rendek szigorúan megkülönböztető jellegű viseletének büszke bemutatásával karöltve. Az emberek általában még nem érznek ellenállhatatlan sóvárgást, hogy átlépjék településük határát – nem a Himáláján keresik önmagukat –, szinte ismeretlen a folytonos nyugtalankodás. Ott és úgy kívánnak helytállni, ahová és amilyen lehetőségekkel, képességekkel a Mindenható teremtette őket. Edzettek, nem divat a panaszkodás. A középkor lényegében szellemileg magasrendű, függőleges világ: Menny – Pokol – Menny – Pokol – Menny – Menny – Pokol – Menny (vö.: Szergej Bondarcsuk: *Háború és béke* című hatórás filmjével). A modernista Egynek mondott Kettő – a Donald Trump által *„trójai faló”*-féle viselkedésnek nevezett jelenség – egyelőre nem átütő erejű, és nem is nagyon díjazták. A felfelé irányulás kivasalása révén felfokozott vízszintesnek az életélménybe történő, szinte mindent elárasztó betörése a humanista reneszánszsal válik nyilvánvalóvá..., és ezen a ponton egy számunkra lényegesnek tűnő kitérőt szeretnénk tenni: A Legfelsőbb Lélek (Mozdulatlan Mozgató), a születés előtti (primordiális) valóság – a csecsemő *„minden Egy”* élménye révén (amelyet a lélektan picit talán pontatlanul *„omnipotens fúzió”*-ban levésnek nevez) – egyfajta felhőtlen boldogság emléknymaként mindannyiunkban dereng. A Mulandó Lélek bár elhúzódóan körvonalazódó, mégis forradalmi felbukkanása, az elmúlás lehetőségének megjelenése (a Gyász bizonyos állatfajoknál is megfigyelhető), majd a Tűz – kizárólag az emberre jellemző – használatba vonása által tételeződik (evés a Tudás gyümölcséből: Kettő). A helyreállítás, a Hazatérés, a reszakralizáció, a Halhatatlan Lélek ereje által segítve, az idő / tér kalitkából kivezető létrán (Létfán) felfelé igyekezve lehetséges az elsősorban belső természetű lehúzó (gravitatív) erők ellenében (evés a Halhatatlanság gyümölcséből: Három, ami visszavezet az Egyhez).

A 14. század folyamán Észak-Itália gazdagodó városaiból indul ki az a szemléleti elvilágiasodás, amikor is a Központba, az állandósággal jellemezhető Mozdulatlan Mozgató mellé (vö.: keresztény humanizmus), illetve helyére (vö.: modern humanizmus), immáron a mulandóság természetű Mozgás kerül, amit – önmegtévesztő módon – „Örökkévalóként” tételeznek. Tehát a Teremtő és a Teremtett viszonya összekuszálódik, a rangsor (hierarchia) esetlegesedik. Ennek hatására „*az ember szerelmes Istenbe*” felfelé irányulása egyre inkább felváltódik a lefelé irányuló „*Isten szerelmes az emberbe*” elvvel. A Legfelsőbb Lélek – amely az idő / tér kalitkát tételező kozmikus küzdelemben egyrészt a Mulandó Lélek feloldhatatlannak tűnő ellentmondásosságában (egyfajta lecke-ként, tanításként), másrészt a Halhatatlan Lélek reszakralizáló esélyében jelenik meg – az emberi szívekben felváltódik az önistenítő Mulandó Lélek létlénységében kettős (principálisan dualista), ám önmagát sokszor „Egy”-nek láttató vagy áltató világérzetével (vö.: a liberális-zöld „Új Kor”, „New Age” mozgalom, Rudolf Steiner, Eckhart Tolle, Aurobindo, az ál-zenbuddhista Ken Wilbert, a jazidiluciferiánus Gurdjieff és sorolhatnánk...). A művészek immáron boldogan írják alá műveiket. A visszatérő „*homo homini lupus est*”, „*ember embernek a farkasa*” szabály, a versengés túlzott előtérbe helyeződése alapjaiban kérdőjelezi meg a kegyelem eszméjére épülő világkép létjogosultságát (vö.: szabadság-öncélúság istenítés; génelmélet; vesztes-győztes, „lúzer-víner”-elv; darwinizmus). A mindent elárasztani látszó elvilágiasodás a valódi hit felbomlasztásával fejeződik.

Ebben a káprázatos külsőségek felhője mögé bújt, üstököszerű, deszakralizációs szemléleti mélyrepülésben természetesen semmi új nincs. Létezett turano-sumér, sémita-sumér, turano-ind, óegyiptomi, óperzsa, ógörög reneszánsz is. Például Babilon utolsó évtizedeiben az akkoriiban az Amon (Amen) hitű turano-egyiptomi birodalom részét képező Jeruzsálemből, Hérodotosz szerint a „*szkíták városából*”, hosszas háború árán Nabukodonozor által áttelepített, kimenekített – Aton (Adonaj) hívó turano-egyiptomiak és a Jahve követő sémita nomádok keveredéséből származó – yahudok, akiket a „*fáraó híveinek*”, később pedig „*hébereknek*” neveznek („*babiloni fogság*”), valamint a helyi sémita-sumér (kisebb részben turano-sumér) ábrahámíták egy részének hitelező tevékenysége révén (vö.: Mózes 5. 15:6) az irodalmi élet felvirágozik, egyetemet, múzeumot alapítanak, megjelenik a régészet, a turizmus, az ingyencsésze, a felfokozott csinosítás igénye. A lenyűgöző külsőségek mögött-alatt azonban a társadalmi feszül-

ségek, az erkölcsi esetlegesedés és a vallási-szemléleti viszályok is fokozódnak, amelyek végül – Kr. e. 539-ben – összeomláshoz vezetnek (A Jelenések könyve. 18. fejezet. A nagy Babilon bukásának kihirdetése: „*mert bűnei felhalmozódtak az égig...*”). A humanisták – csakúgy mint ókori megfelelőik – Isten és a világ viszonyának átélése helyett az életet helyezték vizsgálódásaik középpontjába. A nyugati reneszánsz ember lassan kiválik a középkor Isten irányította rendjéből, és úgy tekint magára, mint a világ középpontjára, aki „*mindenre képes, amit csak akar*” (vö.: René Guénon: A modern világ válsága című könyvéből az Individualizmus fejezettel). A humanisták az ókorhoz nyúlnak vissza, mivel az antikvitásban is megtalálják azt a szakralitással szemben álló modernista eszményt, amely leginkább megegyezett az emberről, mint egyénről alkotott felfogásukkal. A gyarló test és a mulandó lélek összhangjának kereséséből egyre inkább kimarad a természetfölötti szellemi (spirituális) valósággal való kapcsolat visszanyerésének mindenek fölött álló igénye. A humanista reneszánsz modernizmusa elfordul a szakrális gótikától. Az érdeklődés a látható (empirikus), az evilági felé fordul. Felcsap a minden egyéb szempontot maga alá gyűrő győzelemistenítés (vö.: Niccolò Machiavelli: A fejedelem). A reneszánsz szimmetria- és harmóniaigény sokszor a jelenségvilágba feledkezés boldogító voltát igyekszik bizonygatni, amely törekvéseiről Simone Weil jut eszünkbe: „*A mulandóban, a folyton változóban keresni megalapozott harmóniát... Kevés ennél elhibázottabb gondolat van.*” (Simone Weil: Izrael) vagy a kor nagy „ellenáramlója”, reszakralizáló mestere, a toszkániai Michelangelo Buonarrotti: „*Úgy lát-szik megbolondultam. Egész nap az Égben, az angyalok között festek és mégis visszakívánkozom erre a pocsék Földre.*” (Karel Schulz: Kőbe zárt fájdalom – győzelemistenítés, Michelangelo élete)

A 14. századi Dél-Franciaországban, főleg Toulon városának környékén szintén virágzó városiasodás, kereskedelem indul meg. Korábban ezekből a központokból terjeszkednek a katharok (albigensek; Sion Pásztorai), akik szoros kapcsolatokat ápolnak többek között északolasz hittestvéreikkel illetve a közép-kelet-európai, főleg bosnyák, valamint bolgár bogumilokkal – „*Isten barátai*”-val –, ezért „*bolgároknak*” is nevezik őket. A „*Tiszták*” vagy „*Tökéletesek*” (vö.: az „Új Kor”, „New Age” mozgalom „*Megvilágosodottjaival*”), a leírások alapján, eléggé kimódoltnak tűnő elvek szerint élnek. Például a „*megtértek*” minden vagyonát a Közösségnek kellett adnia, és onnan kapta a juttatásait is, így kétségkívül szegény volt, azonban az

Egyház rendkívül gazdag (vö.: az „aranyszájú” Osho többek között ötven Rolls Royce gépkocsit tulajdonolt, miközben híveit maradéktalan önfeláldozásra buzdította). A vallási élet és a kereskedői tevékenység nyilvánosan, egyszerre zajlott. Ezen középkori, önellentmondásos tőkéseket a furcsa szabályozás nem igazán akadályozza abban, hogy bizony jelentős uzsora- és banki tevékenységet folytassanak, amelynek a templomosok komoly versenytársat jelentenek, annál is inkább, mivel ezen utóbbiak pénzügyi szolgáltatásaik mellett – iszlám mintára – nem szednek kamatot, ami a kockázatvállalás megosztását jelenti.

A kathar (albigens) szellemiségről annyit mindenképpen érdemesnek tartunk kifejtetni, hogy alighanem egyfajta Fény-Sötét (pirincipálisan dualista) kultuszról van szó, amely egy sajátos ál-egyistenhit formáját ölti, ahol az „én Isten”-em a Jó, az „egyisten”, aki szüntelen harcban áll a fenyegető „nem én Isten”-nel, a „nem tudással”, a Rosszal (vö.: a Mulandó Lélekhez kötődő „én – nem én” megkülönböztetéssel). Az a véleményünk, hogy ez a szemléleti-vallási „újítás” – ami igazából nagyon is régi –, akárhogyan is nézzük, tulajdonképpen a látásmód elvilágiasodásának jelenségével áll összefüggésben (vö.: a modernista Ehnaton fáraó ál-egyistenhitű, valójában principálisan dualista tanaival vagy az „érvényesülés” mániás szcientológiával, illetve a mai judeo-keresztény, valamint ál-keleti szekták világképével, mint például a jehovisták, a neoprotesztáns „evangéliumi” szekták, a „hitgyüli”, a „krisnások”, a hippibuddhisták és a többi... Lásd.: Rama P. Coomaraswamy: A hinduizmus deszakralizálása nyugati fogyasztásra). Mivel a modernista albigens látásmód alapvetően összeegyeztethetetlen a katolicizmus – ekkor még igen erős – szakrális változatával, ezért az egyházzal párszor komolyan összerúgják a port. A küzdelem hevét és elkeseredettségét mutatja, hogy 1209-ben a pápai legátus, Arnaud Amaury cisztercita szerzetes – a rendkívül szigorú, önmegtágadó (aszketikus) hagyományáról ismert cîteaux-i kolostor főapátja – a katharrá vált Béziers város teljes lakosságát lemészároltatta, ami mintegy tizenötezer embert jelentett. Ebből kifolyólag az albigensek jobbára kénytelenek egyfajta földalatti mozgalomként tevékenykedni, ami olyannyira sikerül, hogy sokan úgy vélik, hogy megszűntek. Hogy, hogy nem, a 13. sz. végén mégis újra erőre kapnak, és az inkvizíció csak 1330-ra tudja ismét felszámolni szervezetük nagy részét. Mindazonáltal valószínűleg ma is létezik Sion Rendje. Sokan belőlük származtatják a Rózsakereszteseket, mint ahogy vannak manapság önmagukat „templomosoknak” tételezők is, bár mindhárom formának állí-

tólag véleményes a viszonya a mai modernista-globalista szabadkőművességhez, amelynek látásmódja nemcsak a középkori gótika szakrális beavatási útjának, hanem a clairvaux-i Szent Bernát által meghirdetett templomos lovagi regulák eszmeiségének is alighanem a fordítottja (vö.: Raffay Ernő: Harcoló szabadkőművesség – Küzdelem a katolikus egyház ellen, illetve Nesta Webster: Titkos társaságok és felforgató mozgalmak). Kathar eredetű regének tartják még azt, a manapság bizonyos modernista körökben divatos eszmét is, hogy Krisztus nem halt meg, hanem Mária Magdolnával Franciaországba menekült, és Tőlük származik a Meroving dinasztia. Sokan a Szent Grál őrzőiként is hivatkoznak rájuk, ami számunkra az eredeti szakrális jelentés megfordításának, modernizálási kísérletének tűnik (vö.: René Guénon: A Mennyiség Uralma és az Idők Jelei című könyvből A szimbólumok megfordítása című fejezettel).

A fent említett Szent Bernátnak (1090–1153), a magasan képzett – gyakran a gyógyításhoz is értő – szerzeteskatonákból álló templomos rend egyik alapítójának jelentős szerepe volt abban, hogy a katharok elleni küzdelem egyfajta szent háborúvá vált. Maga a lovagrend a XIII. század második felében érte el hatalmának csúcspontját. Kiváltságaik révén csak a mindenkori Pápának tartoztak engedelmisséggel. Ebből kifolyólag Európában és a Közel-Keleten mindenhol, ahol megjelentek, mint „állam az államban”, egyfajta pénzügyi kasztként tevékenykedtek. A készpénzátutalási eljárást – ami annyit jelentett, hogy a mondjuk Perugiában befizetett összeget pár nap múltán bárhol, mondjuk Cipruson fel lehetett venni – éppúgy alkalmazták, mint ahogy a váltót, illetve az adóslevelet is.

A katharok számára a nagy lehetőség alighanem „Márvány” Fülöp („Szép” Fülöp; „Vas” Fülöp) francia király uralkodásával jött el, aki állandó pénzzavarral küszködött, hiszen többek között szinte folyamatos küzdelmet vívott a pápaság ellen, így a templomosokkal sem volt túl jóban. A helyzetből következően a szükséges anyagi fedezetet – a zsidó bankároktól vett kölcsönök mellett – főként „Sion Pásztorai” biztosították számára, akik ennek megfelelően azt is elérik, hogy egyik főtanácsadónak a montpellier-i egyetem jogászprofesszorát, a touloni születésű kathar Guillaume de Nogaret-t vegye maga mellé, aki valóban – az eszközök között nem válogató – hű támogatójává válik. Ezért „Márvány” Fülöp elismerésül főpecsétörnek, valamint kancellárnak nevezi ki. VIII. Bonifác pápában azonban emberére talált, aki többek között a híres középkori „két-kard-elmélet” felkarolásával kívánta helyreállítani az egyház tekintélyét az elvilágiasodóban lévő erős-emberek felett. En-

nek az elvnek a lényege, hogy valójában két hatalom van: a szellemi (spirituális) és az evilági. Ebből következően az Egyház mintegy a királyok fölött álló irányító és ítélkező helyzetben van.

Szó mi szó, ezzel tulajdonképpen felmelegít egy ősi kérdést, amelynek lényege, hogy a Sacrum Impérium (Szent Birodalom) égi eszményének inkább a szellemi tekintély, ez esetben a Pápa, avagy a világi hatalom, a Császár (a Király) lehet a fő letéteményese a Földön? (Vö.: a mai Iránban a Legfőbb Vallási Vezető egyben a politikai vezető is, illetve a Napisten földi arca, a japán Császár és a gyakorlati vezető, a hadvezér, a Sogun közötti több évszázados tekintélyküzdelmekkel.) A korabeli tusakodás megértése – szellemi értelemben – csupán látszatra egyértelmű, főleg akkor, ha számításba vesszük, hogy a Pápa párti guelfek tulajdonképpen néppárti jelleget mutattak (inkább modernista vonás), míg a Német-Római Császár (és francia Király) párti ghibellinek jobbra az arisztokráciát képviselték („a kiválók uralma” inkább szakrális). A kérdés bonyolultságát mutatja, hogy például René Guénon következetesen a papi (bráhmánikus), míg Julius Evola a harcos (ksátria) uralmat tartotta üdvösebbnek, arra hivatkozván, hogy a Sötét Korban (Káli Yugában) a helyreállítás eszménye (renormalizáció a Földön, illetve reharmonizáció az Éggel) inkább lovagi jellegű Hősöket, semmint erőtlenedő áltekintélyeket igényel. Szívünk szerint, ebben a vonatkozásban, ezen utóbbi érvelés előtt hajolnánk meg, azonban, ha mindehhez hozzávesszük a francia Királyra, illetve a ghibellinekre gyakorolt jelzésértékű albigens hatást, akkor mégis az a véleményünk, hogy inkább ők tűnnek a deszakralizációs hagyomány megnyilvánulási formájának, míg a reszakralizáló erőt valószínűleg a Pápa vonala képezhetette akkoriban (vö.: René Guénon: Szellemi tekintély és világi hatalom, illetve Julius Evola: A Grál Misztériuma és a Ghibellin Birodalmi Idea). A kor lázas lüktetése, tépelődése érződik Dante Alighieri (1265–1321) fordulatot életében is, aki Firenzéből elűzött fehér guelf vezetőből lett ghibellin egy kis időre, hogy megpróbálja letörni a fekete guelfeket. Így kevésbé tűnik meglepőnek, hogy az Isteni színjátékban mind VIII. Bonifác pápát, mind V. Keletem – Simon mágus, III. Miklós pápa és Jázón főrabbi társaságában – a Pokol harmadik bugyrába helyezi el... Bár az is lehet – amint a kiváló költő enyhe öngúnnyal megállapítja –, hogy talán az lett volna a legjobb, ha evilági vonatkozásban

inkább „önmagából alapít pártot önmagának”... Később esetleg ez a felismerés is hozzájárulhatott ahhoz, hogy végül a költészetben és a „tiszt metafizikában” találja meg vigaszát (vö.: René Guénon: Dante ezoterizmusa).

VIII. Bonifác törekvéseire nem sokat késett „Márvány” Fülöp válasza. Egy nem hivatalos gúnyirat terjesztésébe kezd, amely így indul: „Sciat maxima tua Fatuitas... Tudja meg a te legfőbb Butaságod...” (vö.: Félegyházy József: A

Bugyács Sándor: Fiúk ünneplőben

középkor egyháza). A tusakodás odáig fajul, hogy 1303-ban a Pápa kiközösítéssel sújtja IV. Fülöpöt. Az ellenlépés gyors, kemény és kíméletlen. Guillaume de Nogaret válogatott zsoldos csapat élén, valamint a ghibellinek Colonna Sciarra vezetésével – összesen mintegy ezerhat száz fő – szeptember 7-én megtámadják VIII. Bonifácot anagni-i palotájában. A túlerőben lévő franciák és a szövetséges olasz csapatok még a bíborosok között is vérfürdőt rendeznek. (Ekkor hal mártírhalált az éppen a pápai udvarban tartózkodó Bicskey Gergely, esztergomi érsek.) Az egyházfő méltóságteljesen, trónon ülve, teljes díszben fogadja támadóit, kezében feszület. Nogaret és Colonna azonban nem érzékeli a pillanat magasrendű mondanivalóját. Súlyos szidalmak közepette rárontanak a 68 éves főpapra – állítólag fel is pofozzák –, majd azonnali lemondásra szólítják föl. Mivel nem áll kötélnek, három napra bezárják, éheztetik. Végül Anagni lakosai és az olaszok ellenpártja, a guelfek - Orsini vezetéssel - kiszabadítják, így diadalmasan térhet vissza Rómába. A kedvező fordulat ellenére az átélt izgalmak és megaláztatás Bonifác pápát mégis annyira felkavarják, hogy megzavarodik, és 1303 októberében meghal. Ezt követően, bár „Márvány” Fülöp sikeresen csikarja ki kiátkozásának feloldását az utódtól, az egyéb-

iránt egészségesnek tűnő XI. Benedek mégis meglepően hamar átadja a lelkét a Teremtőnek. A korabeli vélekedések mérgezésre gyanakodnak, ami mögött ezúttal is a francia államminiszter, Guliet de Nogaret homályos szervezkedését sejtik. IV. Fülöp a továbbiakat sem bízta a sors kegyeire. 1306-ban az uzsora elleni küzdelem jegyében – mindazonáltal jelentős bevételt is remélve – számúzi a francia zsidóság jelentős részét, majd erővel és ravaszsággal sikerül kimódolnia, hogy egy a bíborosi rangot még el nem érő, ám hozzá feltétlenül hű francia püspököt nevezzenek ki Pápanak, aki hálából még a pápai kúriát is hajlandó áthelyezni Rómából Avignonba. Mindezek után korántsem tűnik túlságosan meglepőnek, hogy a szóban forgó első avignoni Pápa, V. Kelemen a vienne-i zsinaton (1311–1312) bár húzódozva, de hozzájárul a templomosok rendjének feloszlatásához. Tovább árnyalja a képet, hogy 2007-ben Barbara Frale olasz történész hölgy olyan, 1308-ból származó iratot ismertetett, amely bizonyítja, hogy a templomosok elleni vádak pusztán koholmányok voltak (vö.: a koncepciók perekkkel), és még maga V. Kelemen is csupán „Márvány” Fülöp kifejezett kényszerének engedve vádolta meg őket eretnekséggel (vö.: Pilátus). Ezt az úgynevezett Chinoni Pergamentet 2002-ben fedezték fel a vatikáni levéltár zárt részlegében, ahol korábban „véletlenül rossz helyre iktatták”.

1793 januárjában XVI. Lajos – hozzávetőlegesen tíz órával Mademoiselle Guillotine-al való találkozása előtt – utolsó bejegyzésként a következőket írja naplójában: „Pontosan tudom, hogy kivégzésemnek az az alapvető oka, hogy Istent végképp kiparancsolják a hétköznapi politika világából.” A vérpadon a híres hóhér nemzetség sarja, Charles-Henri Sanson várja, akit korábban személyesen Őfelsége mentett meg az adósok börtönétől. A király bátran, nyugodtan, uralkodóhoz méltóan viselkedik. Haját saját maga vágja le a nyaka körül, majd egy fejmozdulattal elhallgattatja a dobpergést. Utolsó mondatait feljegyezték: „Uraim, ártatlan vagyok mindabban, amivel vádolnak. Azt kívánom, hogy kiontott vérem szilárdítsa meg a franciák jólétét.” A történelmi „eseményt” hatalmas tömeg nézi. Csak rendfenntartóból ötvenezer biztosítja a teret. Amikor a fej lehull, valaki felkiált: „Jacques de Molay, bosszút álltunk halálodért!” Úgy tűnik, a több évszázados félremagyarázás ereje olyan nagy, hogy a bekiabáló nem érzékeli: mindkét kivégzett egyaránt hős szívű szakrális vértanú. A „gyóztések” viszont – elvontan szemlélve – hatalmi erőfeszítéseikkel voltaképp pusztán a levegőt markolásszák, hiszen végül, mint ahogy Vaszilij Rozanov mondja: „A Szellem nélküli hús a nihilre jut...”

Orgoványi Anikó

Álom

Azt álmodta
belezuhanok
a háborgó tengerbe
lélekvesztő csónakról
fordulok bele
a feneketlen
mélységbe
nincs visszaút
habzó tarajú
felszín
elnyel, lent csend
sötét rettenet.

A csónakban
valaki ezalatt
kacagva nevetett.

Éva almája

Néztem az égre csillagok végtelen áradta vonzotta
tekintetem
néztem a Napra, néztem a Holdra, szédülés fogott el
láttukon
miért jön télre tavasz, tavaszra nyár, majd ősz
s ismét tél
honnan tudják a fák, mikor bontsanak rügyet,
miként érzi meg gyökereik
ha jön az éltető fény, s a golyák honnan tudják
GPS nélkül
merre van Afrika, s a hosszú tél után hogy
kerülnek ismét haza
mi fűti a vulkáni kazánt és honnan az erő, mely
letarol földet, házat és hazát
és honnan a víz, mely táplál óceánt és mivégre
az ember
egyszerre jó és gonosz, élvezője s átka e földi
kertnek?

Válaszra vágytam, s a tudás tiltott almájába ím
beleharaptam
harsogó húsa omlott a számban, mézédés nedve
öntözte állam,
önzetlenségemben párom szívesen kínáltam,
s hála helyett jutalmam mi lett? Kiátkozás,
megvetés, semmi etikett,
lettem asszonyi állat, kit ura megalázhat,
századokon át tanulástól tilthat,
jogokat lábbal tiporhat, ki csak szülni jó és kiszolgálni,
rendelkezésre állni, de mindenekelőtt őt csodálni
miközben az alma áldását legott élvezzi, kérdéseit
sorra felteszi
ám válaszokat hiába kap, a lényeg örök titok
marad.